

SAHİBİ :

TÜRKİYE İSLAM ENSTİTÜLERİ
TALEBE FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN

Caâid BALTACI

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ :

**A. Vehbi
VAKKASOĞLU**

İDARE MÜDÜRÜ :

İSMAIL L. ÇAKAN

BU SAYIDA

SELÂM	İSLÂM MEDENİYETİ
FETİH ve FÂTİH	N. Sami BANARLI
FÂTİHİ YETİŞTİREN MUHİT	Prof. Dr. B. N. ŞEHİSÜVAROĞLU
İSTANBULUN FETHİ	Tahsin ÜNAL
FETİH (Şiir)	A. Nihat ASYA
AYASOFYA	N. Fazıl KISAKÜREK
FETHİN MÂNÂSİ	Prof. Dr. Süheyl ÜNVİER
FETİH BİBLİYOGRAFYASI ...	Dr. M. C. Şehabeddin TEKİNDAG
RUM MAYASI	Prof. Dr. M. Şekip TUNÇ
FÂTİHİN GAYESİ	Yük. Müh. Ömer KIRAZOĞLU
FÂTİH'E (Şiir)	Doç. Dr. M. Nihat ÇETİN
FETİHİN 515. YILI	Prof. Dr. Z. Fahri FİNDİKOĞLU
İSTANBULUN FETHİ (Şiir) ...	Süleyman Arif EMRE
VE 29 MAYIS	Ali Himmet BERKİ
ŞAIR FÂTİH	Prof. Dr. F. Kadri TEMURTAŞ
AYASOFYA, NE KADAR SA- BİRLİSİN	Sezal KARAKOÇ
FÂTİHİ ANLAMAK	Sabri AKDENİZ
FETİH (Şiir)	Kenan SEYİTHANOĞLU
EDİRNE KAPI	Hasan ÖZÖNDER
ÇEHRESİ DEĞİŞEN ŞEHİR VEDÂ	E. Hakkı AYVERDİ
SUALLERE CEVAPLAR	T. Sıtkı BALCI
TIYATRO FESTİVALİ	Gazi MERT
FETİH (Şiir)	Hilmi KURFULUS
FETİH HİLÂLİNİN ZAFERİ FÂTİH SULTAN MEHMED'E (Şiir)	A. Nihat ASYA
İSTANBUL'UN KURULUŞU ...	İ. Semahaddin CEM
	Hayrûnnisa ÇİĞDEM
	Prof. Dr. M. Halil YINANC

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/1
Tel. : 22 46 02

CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme Ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K. : 1315

S İ R K E C İ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara: T.I.H.O.M.C.F. Genel Başkanı: Mehmet KARAMAN
Kayseri: T.I.E.T.F. İkinci Başkanı : İ. N. NURSAĞAN
Konya : T.I.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : Ahmet FİDAN
İzmir : T.I.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : Orhan ÇETİN

TEKNİK KADRO

Dış Münaşebetler : Mahmut ÖZTÜRK
Sekreter : Ressam :
Erdoğan ATAĞ Gürbüz AZAK
Dizgi ve Baskı : T A N M A T B A A S I — İSTANBUL
Yıl : 1. Sayı : 10
Basıldığı Tarih : 29 Mayıs 1968

ABONE

Yıllık : 12 sayı, 30. TL.

Altı Aylık : 6 sayı, 15. TL.

Öğrencilere % 20 Tenzilât yapılır.

Yabancı Memleketlere İki katı.

Bir sayısı : 250 Kuruş.

İLÂN TARİFESİ

Dış Kap.: 2 renk 2.500 TL.

Tek renk 2.000 TL.

İç Kapak: 2 renk 1.500 TL.

Tek renk 1.000 TL.

Renkli ilân sahifesi :

Tamamı : 1.200 TL.

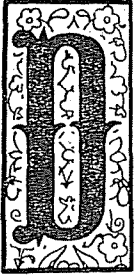
1/2 : 750 TL.

1/4 : 400 TL.

1/8 : 250 TL.

Mecmuamızdaki yazılar me'hoz gösterilmeden alınmaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmıyın iade edilmez.

İstanbul'un Fethinin mânâsı

ÜNİYANIN birçok kaderleri vardır. Memleketimizin de kaderleri sayısızdır. Bunun iyi tarafları tahminden fazladır. Türk milleti herşeyden önce kendi nefesine karşı âdil olup ta, toplum bu ananeyi bozmadığı müddetce ileri gitmiştir.

Türkler dünyanın en güzel memleketlerinde yerleşmiştir. En aşağı on asırdır Anadoludayız. Millet mânen iyi yetiştirilmiş. şahsında ve muhitinde adaletten ayrılmadığı müddetce ileri gitmiştir.

Hem şair ve hem mütefekkir tarihçimiz Yahya Kemal: "Türkler mekânı değil, zamanı fethederler" demişti. Meselâ biz Suriye'yi aldık, dört yüz sene oturduk. Fransızlar 25 sene dayanamadı. Mısır'da keza, dört buçukasır kaldık. İngilizler yarım asır duramadı. Rumeliyi alırken "Biz burada altı buçuk asır oturacağız, dedik. Fethin ertesi günü camî'ler, medreseler, mektepler, köprüler, sular getirerek çeşmelerle ve bütün medenî icablarla siteler kurduk.

Bunu hep şahsî ve şahsî olduğu için umuma karşı adaletten inhiraf etmemekle yaptık. Vaktaki bunun hükümlerinden uzaklaştık, bütün oraları birer birer kaybettik.

BİZANS da bir İmparatorluktu. İdarecileri ve insanları adaletten uzaklaştılar. O kadar ki bize karşı dayanamadılar. Nihayet bir şehir içinde, yani İstanbul'da sembolik lafda bir imparatorluk olarak kaldılar.

Nihayet kader yerini buldu. Peygamberimizin de tebşiri üzerine İstanbul'u 1453 senesinde aldık. İsimden ibaret kalan bu şehir bizim yeni payitahtımız oldu. Olan oldu. İslâmiyeti ahlak güzelliği sayan dedelerimiz bu güzel duygularından mükâfatlandı.

İstanbul'da yerleştik.

Fatih'in İstanbul muhasarası ve fethi esnasında kurmay heyetinde âlimler, fazıllar ve müridler de bulunurdu. Elbette ilmin de, faziletin de sözü olacaktı. İstanbul salı günü fethedildi. Şehrin içinde ümitsiz küçük küçük mukavemetler de temizlendi. Mutlu askerlerden olanlar hemen şehid oldukları yerlere gömüldüler. Bu kadirşinas Türk milleti onlara birer türbe yaptı. Her mahallede bunlar muhtelif sayıda idi. İstanbul muhasarasına gelmiş, Peygamberimizin sahabelerinden ve tâbiyyetinden olanlara da namlarıyla amt kabirler yapılmış. Bu Hıristiyanlardan zâten boşalarak küçülmüş şehir, 25 senede her manasıyla tam bir Müslüman sitesi olmuştur.

İşte bu fetih şehidleri, kabirleri ve sahabe amt kabirleriyle birer veli gibi bugüne kadar tevkir olundu ve semtlerimizin manevî polisleri gibi sayıldı.

Fetihden sonra ilk cuma namazı, Fatih'le birlikte, hemen camie çevrilen Ayasofya'da kılındı.

Fatih İstanbul'a atı üzerinde girdiğinde Bizans kızlarından bir gurup padişah zanniyle arkasındaki beyaz sakallı Akşemseddin'e çiçek demetlerini uzatıyorlardı. Fatih Sultan Mahmed yirmi iki buçuk yaşında sakalı henüz terliyen bir genç. Bu vaziyet karşısında Akşemseddin buketleri almıyarak genç padişaha vermelerini işaret ediyordu. Bunu hisseden Fatih buyurdu ki:

— Yine ona götürüp verin. Zira o benim hocamdır, diye âlimleri ne kadar üstün tuttuğunun büyük misâlini verdi. Âlim ve fazılları sayıp, onların sözlerinden çıkmadığı için büyüktü.

AYASOFYA'da kapıda Bizans papazları da karşılayıcılar içinde idi. Onlara tebessüm etti ve gönüllerini aldı.

Minbere, hutbeye bizzat belinde kılıncıyla çıktı. Bu fetih hatırasına hatibler, Edirne'de Eski Cami'de ve İstanbul'da Ayasofya'da ve diğer salatin denen büyük camilerde kılınçla çıkmak an'anesine zaman zaman riayet ettiler.

Namaz kılınp bittikten ve dualar edildikten sonra hazır bulunan hocalarından Molla Gürani ve Molla Husrevlerdir ki bunlar da mutlu askerlerden sayılarak Peygamberimizin mutlu tebşirine mazhar oldular. Bu ünvan bir nevi mânen «istiklâl savaşımızın madalyası» gibi idi.

Fatih onlara; hemen tedrisata başlayın, diye emir verdi. Ayasofya'da ve Zeyrekte Pantokrator manastırında papaslardan boşalan odalara talebe yerleştirilerek dersler her iki yerde verildi. 1470 de, fetihden 17 sene sonra İstanbul alınışının hemen ertesi günü kurulan (Üniversite) külliye en büyük toplantı yeri olan Fatih Camii etrafında muazzam ve 16 kollejlî bir tesise kavuştu.

Memleketimize Fatih tarafından davet olunan Molla Ali Kuşçî adında Semerkand Rasadhanesi kurucularından ve Timürlenk'in torunu, o sahanın hükümdarı Uluğ Beyin Hocası da Ayasofya'da derslere devam etti.

Molla Ali Kuşçî ve Molla Husrev bu yeni ve Dünya yüzünde 13. sırada Fatih Üniversitesinin tüzüğünü hazırladılar. Fen derslerini de programlarına koydular, Fakat Fatih'in ölümünden sonra serbest fikirlerini söylemekten mahrum edilen bu külliyenin hocaları cüz'iyattandır, "yani lüzumsuzdur" diye bu dersleri programdan çıkarttılar. Ne oldu, Avrupa seviyesinde ve onların arasında yer alacak müsbet ilim sahipleri yetişemedi. Bu sahada tam beş asır geri kaldık. Bunun vebalini halâ çekmekteyiz.

Peygamberimizin şu hadisi-şerifinin mânasını bilmemezlükten gelmiyelim: "İlim ikidir: Bedenler ilmi, sonra dinler ilmi". Hele: "İlmi Çinde de olsun alınız!" sözü. Bu ilimden maksad müsbet yani akli ilimlerdir. Çinde Müslümanlığın Nakli "Şer'î" ilimleri yoktur ki, alınsın. Binâenaleyh hakikî Müslümanların Fen bilgisine sahip olması Peygamberimizin sünneti ve Müslümanlığın icabı olduğu Fatih ve zamanında idrak edilmiştir. Hele bugün Müslümanlar ve âlimlerin herşeyden önce bilgilerinde ilerlemeleri Peygamberlerimizin emirlerindedir.

Fatih çok ileri düşünceli, metod sahibi, açık fikirli bir Müslüman hükümdardı. Onun bu cihetle üstün tarafları vardı.

İstanbul'a ilk tayin olunan Molla Hızır Bey Çelebi 6 sene hiçbir mızalıya meydan vermiyen, ilim ve fazlını hergün arttırırken şahsî adalette örnek olarak Fatih'e lâyık ve onun teveccühüne mazhar olmuş, sayılı ilim adamlarındandır.

Fatih, ordusunun, şehir içinde yağma yapmasına asla müsaade etmemiş ve kalan evlere ve binalara sahip çıkanların yaptıkları kamu oyuna haksızlıkları anlayarak çekilmelerini sağlamıştır. Zira halk hakikaten müslümanlığın ahlâk terbiyesine sahibdi. Ve adaletin mânasını iyi anlıyorlardı.

Fatih, kendisi gibi genç, âlim, fazıl ve şair Sadri'azamı Mahmut Paşa ile devleti yeniden kurmuşlardır. Bu memlekete herşeyin muntazam işlemesi metodunu sokmuşlardır. Her işin her il ve ilçede birer defteri vardı. Müslümanlar daima işlerini kafadan, şifahî değil, bir deftere yazılı olarak ta'kib ederlerdi. Oğünün terbiyesi bugüne kadar gelmemiş, artık doğuşumuzdan itibaren bir derbederlik içinde işlerimizi müsbet ilim kafasına sahip olamadan, yani ilerliyemiyerek yaşıyoruz. Bu doğru değildir.

İslamiyetin birçok ictimai vecibeleri vardır. Onlar da yıpratıcı dedikodulardan uzak kalmak, kimseye haksızlık yapmamak, bühtanlarda bulunmamak, hangi dinde ve kanaatte olursa olsun onları kırmamak, daima yardım elini uzatmak, kendisine muhtac olduğu zaman cömertlik yapmak... Hep bize miras kalmış fetih ödevlerindedir.

Bunları yapmadan herkesin kendisini üstün sayması, hergün yeni ve faydalı bilgilere sahip olamaması, kendisini birçok mahrumiyetlere ve küçüklüklere kaptırması demektir ki bundan çekinmek İstanbul Fethinin nimetlerinden uzaklaşmamak demektir. Bu şehri kirli ve çirkin binalarla kaplamanın temiz tutmamanın ayıb olduğunu unutmamalı.

Fethi Mübinin 515 inci yılı hepimize mutlu olsun.